

הכנסת העשרים

הצעת חוק לתיקון חוק הבוררות, התשע"ה-2015

תיקון סעיף 1	1	בחוק הבוררות, תשכ"ח-1968 (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1 לאחר ההגדרה בורר יבוא: "בית דין" כמשמעותו לעניין, חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953
תיקון סעיף 23	2	לאחר המילים: "בית המשפט" יבוא המילים: "או בית הדין"

דברי הסבר

הליך הבוררות מאפשר לצדדים לסכסוך להביאו להכרעה בדרך חלופית לזו של ניהול הליך בבית המשפט. יתרונותיו העיקריים של הליך הבוררות על הליך המתנהל בבית המשפט הם האפשרות לסיימו במהירות רבה יותר; לנהלו תוך שמירה על פרטיות הצדדים ובמקום נוח להם; וכן האוטונומיה של הצדדים לבחור את הבורר או הרכב הבוררים האמון על הצדדים לשמש כבורר;

עם זאת פסק בורר אינו נחשב כפסק דין של בית משפט לכל דבר קודם אישורו של בית המשפט המחוזי. הצורך בפניה לבית המשפט פוגמת בסופיות הליך הבוררות ובתדמיתו ככלי יעיל לפתרון סכסוכים, וכן מרתיע בעלי דין מלפנות אליו. בנוסף לכך הצורך באישורו של בית המשפט המחוזי לפסק הבוררות מוסיף לעומס הקיים ממילא בבתי המשפט וגורם להתמשכות ההליכים.

ישנם רבים אשר משיקולים כאלו ואחרים ובניהם שיקולים דתיים מבכרים את הפנייה לבית דין לממונות אשר סמכותם מוכרת במשפט הישראלי מכח חוק הבוררות מאשר פנייה לבית המשפט. יצוין כי עד למתן פסק הדין בבג"ץ 8638/03 אמיר נ' בית הדין הרבני הגדול, פ"ד סא(1) 259, בתי הדין הרבניים בישראל עסקו בבירור סכסוכים בעניינים אזרחיים בהסכמת הצדדים ומשכך פסקי הדין שניתנו על ידם בהיותן ערכאה משפטית מוכרת הוכרו בכל המוסדות של מדינת ישראל, מה שאינו כן ביחס לבית דין לממונות אשר פועלים מכח הסכמת הצדדים ואינן מוכרים ע"י מוסדות המדינה.

אמנם בית המשפט העליון הכיר בצורך של קבוצות רבות בקרב הציבור היהודי בישראל ליישב סכסוכים אך ורק בבתי דין הפוסקים על פי דין תורה צורך המשתלב בעקרון "הפלורליזם השיפוטי", לפיו מן הראוי שהמדינה תעמיד לרשות אוכלוסיות בעלות מאפיינים ייחודיים כלים ליישוב סכסוכים בדרך משפטית אלטרנטיבית המקובלת על קהילותיהם. עם כל זאת הרי שהכרה זו אינה מושלמת בשל הצורך במתן גושפנקא של בית המשפט המחוזי לפסק שניתן ע"י בית דין לממונות.

לפיכך מוצע לתקן את חוק הבוררות ולקבוע כי גם בית דין רבני יוסמך לאשר פסקי בוררות. הדבר ייתן משמעות משפטית ועיגון ממשי למימוש של עיקרון ה"פלורליזם השיפוטי", ואף יענה על הצורך המתבקש כי אכן גוף משפטי רשמי המוכר ע"י המדינה ועל מוסדות המדינה יאשר את הליך מתן פסקי הבוררות. הדבר אף יתן מענה לצורך של ציבור רחב הנרתע משיקולים אלו ואחרים מגישה לבתי המשפט. מעבר לכך, מתן סמכות לבית הדין הרבני לאשר פסק בורר יתן מענה לצורך המתבקש כי בתי דין הרבניים יוכרו ע"י המדינה. יודגש כי מכיוון שההליך של אישור פסק בורר הינו הליך פורמלי שאינו קשור לדין המהותי, הרי שאין במתן הסמכות לאשר פסקי בוררות לבתי דין רבניים משום כל פגיעה בדין הישראלי.